11. Kesäkuu 2018

Muistio

Liikenne- ja viestintävaliokunta tiistai 12.06.2018 klo 12:00 / HE
45/2018 vp / Asiantuntijapyyntö

LiV@eduskunta.fi

Taustaa

Tämä muistio on ELY-keskusten liikenne ja infrastruktuuri vastuualueiden yhteinen kanta.

Lakiesityksessä on otettu huomioon sellaiset muutokset, jotka ovat tarpeellisia maakuntauudistuksesta huolimatta. ELY-keskukset ovat kiinnittäneet huomioita seuraaviin asioihin, joita tulisi lakiesityksissä korjata tai täsmentää:

- 15f § Maantien suunnittelu: *”Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus vastaa yleissuunnitelman ja tiesuunnitelman laatimisesta tienpitoaluetta koskevassa yhteistyösopimuksessa sovitun mukaisesti.”* Tienpitoaluetta ja yhteistyösopimusta ei ole tarpeen tässä laissa määritellä. Kohdan tulisi kuulua *Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus vastaa yleissuunnitelman ja tiesuunnitelman laatimisesta.*
- samassa pykälässä todetaan: *”Tienpitäjä voi kuitenkin ottaa vastattavakseen merkittävää hanketta koskevan yleissuunnitelman tai tiesuunnitelman laatimisen siihen kuuluvine tehtävineen.”* Tämä pykälä lisättiin lakiesitykseen nimenomaan maakuntauudistukseen liittyen ja se tulisi tuoda hyväksyttäväksi maakuntauudistukseen liittyvien esitysten mukana. Mikäli kohta kuitenkin jää, tulisi tällöin *108 § Kuuluttaminen* lisätä *ja liikennevirasto* (… tulee elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen ja liikenneviraston tiedottaa…).
- 27 § Vuorovaikutus: termi tienpitoviranomainen tulisi muuttaa elinkeino-, liikenne-, ja ympäristökeskukseksi
- 33 § Maantien kunnossapito*: ”Runkoverkolla maanteiden kunnossapidon on oltava korkeatasoista, mutta se saa ajallisesti tai paikallisesti vaihdella kohtuullisessa määrin liikenteelliset tarpeet ja olosuhteet huomioiden. Huonokuntoisia tiejaksoja ja painorajoituksia saa olla vähän tai ei lainkaan. Muilla kuin runkoverkkoon kuuluvilla valta- ja kantateillä kunnossapidon on oltava hyvätasoista, mutta se saa ajallisesti tai paikallisesti vaihdella liikenteelliset tarpeet ja olosuhteet huomioiden. Huonokuntoisia tiejaksoja saa olla enemmän kuin runkoverkkoon kuuluvilla valta- ja kantateillä. Muilla kuin runkoverkkoon kuuluvilla seutu- ja yhdysteillä kunnossapito on sovitettava alueellisen liikenteen tarpeisiin. Teiden kunnossapidon taso saa olla muuta tieverkkoa matalampi, ja se saa ajallisesti tai paikallisesti vaihdella liikenteelliset tarpeet ja olosuhteet huomioiden. Huonokuntoisia tiejaksoja saa olla enemmän kuin muulla maantieverkolla, mutta niiden määrän kasvua on pyrittävä hillitsemään.”* Runkoverkon osalta asia on riittävän selkeästi määritelty, mutta muiden kuin runkoverkkoon kuuluvien valta- ja kantateiden osalta kirjaus: ”huonokuntoisia tiejaksoja saa olla enemmän kuin valta- ja kantateillä” on epämääräinen. Lisäksi muiden kuin runkoverkkoon kuuluvien seutu- ja yhdysteiden osalta huonokuntoisten tiejaksojen määrän kasvua on pyrittävä hillitsemään, mikä kirjauksena on myös epämääräinen. Talvihoidon

näkökulmasta on tiejakson liikennemäärän oltava korkea, jotta talvihoito voidaan realistisesti toteuttaa korkeatasoisena. Hiljaisen liikenteen aikaan, esimerkiksi yöaikaan, tulee tiellä esiintymään vaihtelevia olosuhteita. Tienpidon resurssien mitoittaminen niin, että korkeatasoinen kunnossapito täyttyisi myös ääriolosuhteissa, esimerkiksi pitkäkestoisten rankkojen lumisateiden aikana, nostaa merkittävästi tienpidon kustannuksia.

- 100b § Tienpidon omavalvonta: Tienpidon omavalvonta tulisi tuoda hyväksyttäväksi maakuntauudistukseen liittyvien esitysten mukana. Omavalvonta tulisi kuitenkin toteuttaa uusien urakoiden kilpailutusten yhteydessä eikä sitä tulisi ulottaa olemassa oleviin sopimuksiin. Omavalvonta olisi nimenomaan valtion keinoista varmistaa tienpidon laatu maakunnissa. Tienpidon omavalvontaan liittyvät ohjelmat sekä niiden toteutumisen seurantaan perustuvat havainnot ja niihin perustuvat toimenpiteet olisi esityksen mukaan oltava julkisesti nähtävissä. Omavalvontasäädösten tulisi keskittyä prosessien ja menettelyjen toimivuuden valvontaan. Tienpidon toimenpiteet ovat moninaisia ja toimenpiteiden aikajänne vaihtelee päivittäisen liikennöitävyyden turvaavan kunnossapidon parista tunnista investointihankkeiden joihinkin kuukausiin. Tienpidossa on käytössä lukuisia useampivuotisia sopimuksia ja omavalvontasäädösten käyttöönotto olisi käytännön syistä säädettävä tulemaan voimaan vasta uusissa sopimuksissa. Myös pykälästä 101a tulisi viittaus omavalvontatehtävään poistaa.

Lakiesityksen muutokset tulevat vaatimaan tienpidon resurssien kasvattamista. Nykyisillä resursseilla ei pystytä vastaamaan moniin lakiehdotuksen kohtiin mm. 13, 13 a, 33, 100 b pykälät. Organisaatioille asia näyttäytyy toimintamenojen kasvupaineena.

Valvonnan nostaminen esitetyllä tavalla vahvasti säännellyksi vaatii tarkennuksia, etenkin kun se koskee eri tienpidon tehtäviä: tien päivittäistä liikennöitävyyttä, korjaamista sekä investointihankkeita. Kunnossapidon hankintamalleja ollaan jo kehittämässä yhteistyötä korostaviin urakkamuotoihin, jotka otetaan käyttöön kilpailutuksen yhteydessä vuosina 2019-2023. Teiden hoidossa palveluntuottajien kanssa tehdyt sopimukset ovat 5 vuoden mittaisia ja kesken sopimuskauden tehtäviä omavalvonnan lisäämisen kaltaisia muutoksia ei pystytä toteuttamaan kustannustehokkaasti.

ylijohtaja Jaakko Ylinampa
jaakko.ylinampa@ely-keskus.fi
puh.0295 037 199
Liikenne ja infrastruktuuri -vastuualue
Lapin ELY-keskus, Hallituskatu 3 B,
PL 8060, 96101 Rovaniemi